

Pieksänkosken vesiosuuskunta
Rannanmaantie 64
73360 Pajulahti
0400 986 871

LAUSUNTO

5.2.2021

Kannanotto vesihuoltouudistuksen visioista maa- ja metsätalousministeriölle.

Pieksänkosken vesiosuuskunta antaa lausunnon maa- ja metsätalousministeriölle kansallisesta vesihuoltolain uudistuksen visioista. Osuuskunnan mielestä mm. seuraavat asiat kaipaavat tarkennusta:

- Miksi ns. suurkuluttajat ja tukkuveden myyjät ovat edelleen vesihuoltolain ulkopuolella kokonaan?
- Onko lain tarkoituksena turvata perusoikeudet pelkästään perheen kokoisille talouksille?
Kaikki vedenkäyttäjät tulisi saattaa lain piiriin.

Veden hinnoittelu

Suomessa kuluttajavirasto ei valvo lainkaan veden hinnoittelua. Jokaisessa maakunnassa on isoja vesiyhtiöitä, jotka ovat ns. määräävässä asemassa ja myyvät vettä muille pienemmille toimijoille. Olen kuullut, että on aivan laillista myydä vettä samalla kuluttajahinnalla toiselle vedenmyyjälle, vaikka myyjä ei vastaa lainkaan ostajan toiminnasta johtuvista huolto yms. kuluista. Meillä Kuopiossa asia on sovittu niin että Kuopion vesi myy osuuskunnille veden 75 % hinnalla, joka on kohtuullista.

Olimme pari vuotta sitten tilanteessa, jossa naapuriosuuskunta pyysi meiltä vedestä kaksinkertaista hintaa verrattuna omille jäsenilleen, ilman perusteita. Kukaan ei nähnyt tässä asiassa mitään väärää, eikä mahtanut asialle mitään.

Jos osuuskunta on pahnan pohjimmaisena, viimeisenä linjan päässä, niin jokainen välillä oleva vesihuoltolaitos voi lisätä veden hintaan omat välityspalkkiot aivan suruitta. Mitään kohtuullistamista ei tunneta. Usein nämä linjat on rakennettu lähes kokonaan verorahoilla.

Tukkuvesiyhtiöt tulisi myös saattaa vesihuoltolain soveltamisen piiriin, samoin kun vesihuoltolaitokset, jos ne myyvät palveluita toiselle vesihuoltolaitokselle. Taksojen tulisi olla läpinäkyvät, eli mitä veden tuottaminen maksaa ja mitä veden jakelumaksaa. Toisille vesihuoltolaitoksilta perittävässä maksuissa monet vesihuoltolaitokset kattavat vesimaksuillaan (poistojen kautta) myös omat sisäisten verkostojen kulut, jotka eivät palvele muita vesihuoltolaitoksia. Tällöin viimeinen maksaa eniten, jopa saman kunnan alueella. Kulutusmaksujen tulisi olla saman suuruiset saman kunnan alueella, mutta perusmaksut voisivat vaihdella alueittain.

Meillä pitäisi olla edelleen Ely:n harkinnanvaraista rahoitusta isojen runkovesijohtojen saneeraukseen ja rakentamiseen.

Korjausrakentamisen kuluihin tulisi osallistua myös omistajan esimerkiksi kaupungin. Nykyään on tapana, että kaupungille tai omistajille maksetaan noin 7 % osuus voitosta. Nämä summat omat miljoonia euroja vuodessa. Näitä rahoja pitäisi käyttää saneerauksiin. Ei ole oikein, että vesiyhtiö nostaa veden hintaa sillä perusteella, että verkostoa joudutaan saneeraamaan.

LAITOKSEN VASTUU

Jokainen näki (Ilta-Sanomat 3.2.2021) tapauksen Savonlinnasta, jossa mökin mummo oli jo vuosia ollut laitoksessa.

Häneltä yritetään periä aivan käsittämättömiä summia veden käytöstä.

Mielestäni **laitoksen vastuu toiminnasta** kaipaa myös joitain periaatteita ja täsmennyksiä, samoin laskutus, kuinka pitkältä ajalta asiakas on vastuussa vedenkulutuksesta: Ns. arviolaskutus on tässäkin tapauksessa jatkunut rutiinisti vuosien ajan.

Kun nämä laskutusperiaatteet ovat tiedossa, vältymme monilta turhilta oikeudenkäynneiltä.

Kyllä tässäkin tapauksessa laitos voi katsoa itseään peilistä eikä selitellä, että me yritimme tutkia asiaa. On aivan eri asia, kuinka tehokkaasti ja minkälaisilla välineillä. Jos talo näytti autiolta tai asumattomalta, niin eikö sen veden olisi voinut kokeeksi sulkea tai kuunnella vuotoa kuuntelulaitteella?

Miksi tällainen asia päättyy julkisuuteen asti, eikö kenelläkään ole rohkeutta käyttää järkeä tai harkintavaltaa asian suhteen? Kuinka ylimielisiä me olemme aina ”mökin mummon” kohdalla!

Tämä sama ongelma on muualla, jossa esim. edunvalvonnassa, kodinhoidon piirissä tai laitoksessa olevan kiinteistönomistajan suhteen. Vesimittareita ei lue välttämättä kukaan. Tämän vuoksi asia kaipaa täsmennystä lainsäädännössäkkin.

Vesihuoltolain kaikkein suurin ongelma on kuitenkin se, ettei sitä kukaan noudata, eikä sen rikkomisesta seuraa mitään rangaistusta.

Osuuskunnalla on toiminta-alue. Meillä on viemäriksi kolme eri aluetta. Kaupunki on päättänyt ne anomuksestamme aivan lain mukaan.

Kuopion kaupungin valvontaviranomaiset eivät halua lukea tai ymmärtää vesihuoltolakia ollenkaan. Ilmeisesti se ei ole vielä ehtinyt sinne asti käytännössä.

Kaikille toiminta-alueen sisäpuolella oleville kiinteistölle myönnetään rutiinisti vapautus liittymisestä viemäriin tai puhtaan veden verkostoon. En ole 23 vuoden aikana nähnyt yhtään päätöstä, joka velvoittaisi liittymään vesiosuuskuntaan.

Näitä vapautuksia myöntävät ympäristöluvan tai rakennusvalvonnan päättäjät ilman sen kummempaa harkintaa. Osuuskunnan mielipiteellä tai vesihuoltolain noudattamisella ei näytä olevan mitään väliä. Pakostakin on tullut mieleen, että näin toimien halutaan näyttää, meillä on valta tehdä mitä vaan. Kysytään osuuskunnan mielipide, jolla itseasiassa ei näytä olevan mitään merkitystä. Vaikka laki määrittelee asian selkeästi ja on useita KHO:n päätöksiä asian suhteen.

On jopa tapauksia, jossa jo viemäriin liitetty asiakas on hakenut vapautusta viemäriin liittymisestä ja saanut vapautuksen. Samoin jo vesijohtoon liittyneelle kiinteistölle on myönnetty vapautuksia vesijohtoon liittymiselle. Mielestäni tämä osoittaa, että viranomainen tekee tällaisia päätöksiä tahallaan. Myös määräys 100 metriä vesistöä on pelkkä vitsi. Kyllä se jätevesi tulee vesistöön muutaman päivän sisällä sieltä metrin kauempaakin.

Myös määritelmä, mikä on vesistö kaipaisi varmaan tarkennusta.

Olisi syytä harkita tuon kohdan poistamista vesihuoltolaista kokonaan. Lisäksi viranomaiselta tulisi edellyttää paikan päällä käymistä harkintaa tehdessään. Se ei ole kohtuuton vaatimus. Nyt

perustellaan ”virkamieskiireillä”. Todellisuudessa ei ole minkäänlaisia halua tavata asiakasta ja perehtyä tilanteeseen paikan päällä.

Kuopiossa on myönnetty lupia omille järjestelmille 50 metrin päähän vesistöistä viemärin toiminta-alueella. Vaikka runkoviemäri on 5 metrin päässä imeytyskentästä. Tällaisissa tapauksissa olisi kohtuullista, että vesi- ja viemärilaitos saisi huomattavan korvauksen joko päättäjältä tai oman systeemin kehittelijältä.

OMA VESI

Oman kaivoveden käytössä Suomessa on erikoinen tilanne: Oman kaivoveden laatu saa olla paljon huonompi kuin laitoksen toimittaman veden laatu. Omistaja voi ottaa veden mistä tahansa ja sanoa sitä oman kaivonsa vedeksi. Samoin veden voi sanoa kantavansa mökille osuuskunnan toiminta-alueella. Hyvä selitys tämäkin on.

Miksi meillä on laki, jota ei tarvitse noudattaa – ei edes viranomaisten.

Osuuskunnan tehtävänä ei ole valittaa viranomaisten päätöksistä hallinto-oikeuteen.

Se tehtävä tulisi kuulua aivan jollekin muulle taholle. Näitä päätöksiä on pelkästään Kuopiossa satoja.

Tällainen edesvastuuton vapautusten myöntämien on johtanut siihen, että osuuskuntien liittymien rakentaminen on pysähtynyt kuin seinään. Käyttökustannuksen liittyjää kohden ovat kohtuuttoman suuret, koska liittymis-% on alle 50. Samoin verkostojen toimivuus on riskitekiä.

Uudistuksen tarkoituksena näyttää olevan osuuskuntien toiminnan tarkkailu. **Lain pitäisi turvata myös edellytykset taloudelliseen toimintaan.** Näin ehkä voisi olla jo nytkin, jos vain joku noudattaisi lakia.

Myös suurten laitosten toiminnassa on erittäin paljon puutteita ja niitä on totuttu katsomaan läpi sormien. On ns. maan tapa toimia ja kenenkään kynnet eivät riitä asian korjaamiseksi.

Yhtenä esimerkkinä valtakunnallinen kilpailu liittymän hinnasta, joka on erittäin alhainen ja kaavamainen. Asialla ei ole mitään merkitystä sille, paljonko liittymän rakentaminen asiakkaalle tai veden toimittajalle maksaa todellisuudessa.

LIITYMÄN HINTA

Veden hinnan korottamista jopa perustellaan sillä, että joudutaan rakentamaan uusia liittymiä. Tämän pitäisi olla vesihuoltolain vastaista hinnoittelua.

Pekka Väänänen

Pieksänkosken vesiosuuskunta.

Toimitusjohtaja